

Slovenská lekárska spoločnosť

PROGRAM

Dvorana slávy slovenskej medicíny
desiateho slávnostného uvedenia osobností do

Dvorany slávy slovenskej medicíny

spojeného s odbornými prednáškami:

- „100 rokov slovenskej chirurgie“ (prof. MUDr. Juraj Pechan, CSc.)
- „Od kardiochirurgie ku gastroenterológii“ (doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MHA)
- „Molekulárna farmakológia antihistaminík v inhibícii oxidačného vzplanutia profesionálnych fagocytov“ (prof. MUDr. Radomír Nosál, DrSc.)
- „Od endemickej strumy po súčasnú tyreoidológiu“ (doc. MUDr. Ján Podoba, CSc.)

a s výstavou prác z umeleckej tvorby lekárov

„*Môj maľovaný svet*“ (MUDr. Július Činčár)

„*Ako to vidím*“ (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

Na podujatí vystúpi klavírny virtuóz Richard Rikkon

F. Schubert/R. Rikkon: Koncertná parafráza na tému „*Ave Mária*“

F. Chopen: *Polonaise in A-flat major Op. 53*

A. I. Weber/R. Rikkon: Koncertná parafráza na tému „*Memory*“

20. september 2019 (piatok) o 13.30 hod.

Hotel Sorea Regia, Kráľovské údolie č. 6, 811 02 Bratislava

Program:

1. Príhovor prezidenta SLS (Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH)

- zahájenie podujatia, privítanie hostí

2. Hudobný program

- klavírne vystúpenie Richarda Rikkona
- F. Schubert/R.Rikkon: *Koncertná parafráza na tému „Ave Mária“*

3. Odborný program - prednášky

- prof. MUDr. Juraj Pechan, CSc.: „100 rokov slovenskej chirurgie“
- doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MHA: „Od kardiochirurgie ku gastroenterológii“
- prof. MUDr. Radomír Nosál, DrSc.: „Molekulárna farmakológia antihistaminík v inhibícii oxidačného vzplanutia profesionálnych fagocytov“
- doc. MUDr. Ján Podoba, CSc.: „Od endemickej strumy po súčasnú tyreoidológiu“

4. Uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy SLS – I. časť

- (Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc. MHA, MPH)
- Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čížmárik, PhD.
- Dr.h.c. prof. MUDr. Stanislav Kostlivý
- prof. MUDr. Konštantín Čársky, DrSc.
- prof. MUDr. Ján Kňazovický, DrSc.
- prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc.

5. Hudobný program

- klavírne vystúpenie Richarda Rikkona
- F. Chopin: *Polonaise in A-flat major Op. 53*

6. Uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy SLS – II. časť

- (prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.)
- doc. MUDr. Ladislav Kužela, DrSc.
- prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc.
- prof. MUDr. Miloš Nosál, DrSc.
- prof. MUDr. Pavol Šteiner, DrSc.
- doc. MUDr. Julián Podoba, CSc.

7. Hudobné vystúpenie

- klavírne vystúpenie Richarda Rikkona
- A.I.Weber/R. Rikkon: *Koncertná parafráza na tému „Memory“*

8. Výstava prác z tvorby lekárov

- MUDr. Július Činčár (Trenčín) - fotografie obrazov „Môj maľovaný svet“
- MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.(Spišská Nová Ves) - fotografie obrazov „Ako to vidím“

Projekt Dvorana slávy SLS

Cieľom vzniku projektu „Dvorana slávy slovenskej medicíny“ a jeho realizácie je popularizácia popredných osobností slovenskej medicíny, ktorí významnou mierou prispeli k budovaniu slovenskej medicíny, medicínskeho školstva a vzdelávania, k zvyšovaniu odbornej úrovne poskytovanej zdravotnej starostlivosti u nás, k šíreniu dobrého mena slovenskej medicíny doma a v zahraničí, najmä tých, ktorí sa zaslúžili o vznik a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Slávnostné uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy slovenskej medicíny je spravidla spojené s výstavou obrazov a umeleckých prác, najmä lekárov a zdravotníckych pracovníkov, ktorí sa v rámci svojich záľub venujú aj tejto umeleckej činnosti.

Osobnosti slovenskej medicíny uvedené do Dvorany slávy SLS

9. september 2013

- Prof. MUDr. Teofil Rudolf Niederland, DrSc., akademik SAV
- Prim. MUDr. Eva Nevická, CSc.
- Výstava obrazov MUDr. E. Nevicekej, CSc. „*Pokoj v duši*“

25. marec 2014

- Prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc.,
- Prof. MUDr. František Makai, DrSc.
- MUDr. Imrich Sečanský
- Prof. MUDr. Ján Štefanovič, DrSc., akademik SAV, člen korešpondent ČSAV
- Výstava obrazov prof. MUDr. Fedora Šimka, CSc., FESC „*Krása okamžiku*“

16. december 2014

- Prof. MUDr. Dionýz Dieška, DrSc.
- Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc.
- Prof. MUDr. Alica Kapellerová, DrSc.
- Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc.
- Prof. MUDr. Karol Virsík, DrSc.
- Výstava výberu z medailárskej tvorby akad. sochára Mariána Polonského „*Pocť medicíny v kove*“

15. apríl 2015

- Prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc.,
- Prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc.,
- Prof. MUDr. Anton Pontúch, CSc.,
- Prof. MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc.
- Prof. MUDr. Vladimír Zvara, DrSc., akademik ČSAV a SAV
- Výstava fotografií mimo vedeckej tvorby prof. MUDr. Vladislava Zikmunda, DrSc. „*Zrkadlenia*“

8. december 2015

- Prof. MUDr. Gustáv Čatár, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Michal Horňák, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc.
- Výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby
doc. MUDr. Mariána Bátovského, CSc., mim. prof.
„Portréty“

14. jún 2016

- Prof. MUDr. Leodegar Cigánek, DrSc.
 - Prof. MUDr. Ivan Ďuriš, DrSc.
 - Doc. RNDr. PhMr. Milan Lehký, CSc.
 - MUDr. Eva Siracká, DrSc.
 - Prof. MUDr. Jozef Strelka, DrSc.
- Výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby
MUDr. Igora Pappa, CSc. a MUDr. Evy Nevickej, CSc. *“Mo-
mentky z krás života”*

14. december 2016

- Prof. MUDr. Vladimír Haviar
 - Prof. MUDr. Mikuláš Hrubíško, DrSc.
 - Prof. MUDr. Martin Janec, DrSc.
 - Prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.
 - akademik MUDr. Karol Šiška
 - Doc. MUDr. Ján Štencl, CSc.
- Výstava fotografií šperkov a umeleckých fotoobrazov
z tvorby Mgr. Art. Martiny Minárikovej
“Mikro a makrosvety“

19. september 2017

- Prof. MUDr. Ivan Balažovjeh, DrSc.
 - MUDr. Karol Mika
 - Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc.
 - Prof. MUDr. Jozef Černáček, DrSc.
 - Prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc., akademik SAV
 - Prof. MUDr. Ladislav Dérer, DrSc., akademik ČSAV
 - MUDr. Karol Kleibl, CSc.
 - Prof. MUDr. Ladislav Chmel, DrSc.,
člen korešpondent SAV
 - Prof. MUDr. František Pór
 - Prof. MUDr. Ivan Žucha, CSc.
- Výstava fotografií z tvorby lekárov
MUDr. Ljuby Bachárovej, DrSc., MBA *„Okolo mňa“*
MUDr. Vlastimila Grausa, PhD., MPH, MSc. *„Dentart“*

18. september 2018

- Prof. MUDr. Ladislav Badalík, DrSc.
- Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.,
- Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc.
- Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP
- Prof. MUDr. Eva Brixová, DrSc.
- Prof. MUDr. Jaroslav Siman, CSc.
- Prof. MUDr. Jozef Buchvald, DrSc.

- Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Slezák, DrSc., FIACS
- Prof. MUDr. Ján Lajda
- Prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc.
- Prof. MUDr. Dagmar Micháľková, DrSc.
- Výstava fotografií z tvorby lekárov
Prof. MUDr. Ľudovít Gašpar, CSc., „*In natura*“
MUDr. Pavol Borecký, PhD., „*Čriečky*“

Rektori Univerzity Komenského (UK) a dekaní Lekárskej fakulty UK

uvedení do Dvorany slávy SLS X. dňa 20. 9. 2019

pri príležitosti 100. výročia založenia UK a 100. výročia založenia LF UK

1. Dr.h.c. prof. MUDr. Kristián **Hynek**, DrSc. (15.9.1879 – 11.1.1960),
spoluzakladateľ UK, 1. rektor UK, predseda Profesorského zboru UK,
1. prednosta Internej kliniky LF UK (1919-1930),
2. Dr.h.c. prof. MUDr. Stanislav **Kostlivý** (30.10.1877 – 7.12.1946),
spoluzakladateľ UK, 4. rektor UK, prezident Lekárskej komory
pre Slovensko a Podkarpatskú Rus (1929-1939),
1. prednosta 1. chirurgickej kliniky LF UK,
3. Dr.h.c. prof. MUDr. Jiří **Brdlík**, DrSc. (24.10.1883 – 6.7.1965),
spoluzakladateľ UK, 8. rektor UK,
1. prednosta I. detskej kliniky LF UK (1919-1930),
4. Prof. MUDr. Viktor **Reinsberg** (12.6.1875 – 5.11.1938),
spoluzakladateľ UK, 12. rektor UK, 7. dekan LF UK (1925-1926),
1. prednosta Kliniky pre choroby kožné a pohlavné LF UK (1921- 1938),
5. Prof. MUDr. Bohuslav **Polák** (6.10.1886 – 18.12.1955),
spoluzakladateľ UK, 15. rektor UK, 8. dekan LF UK (1926/1927),
1. prednosta Ústavu pre farmakológiu a farmakognóziu LF UK (1920-
1938),
6. Prof. MUDr. Gustáv **Müller** (18.3.1875-17.6.1949), spoluzakladateľ
LF UK, 1. dekan LF UK (1919-1921), 1. prednosta Kliniky pôrodnictva
a gynekológie LF UK (1919-1925),
7. Prof. MUDr. Antonín **Spilka** (17.1.1876 – 24.5.1948),
spoluzakladateľ LF UK, 2. dekan LF UK (1921-1922),
1. prednosta Ústavu pre patologickú anatómiu,
histológiu a bakteriológiu LF UK (1919-1927),
8. Prof. MUDr. František **Prokop** (23.1.1870 – 20.3.1953),
spoluzakladateľ LF UK, 3. dekan LF UK (1921-1922),
1. prednosta Ústavu súdneho lekárstva (1919-1938),
9. Prof. MUDr. Stanislav **Růžička** (14.1.1872 – 6.11.1946),
spoluzakladateľ LF UK, 4. dekan LF UK (1922-1923),
1. prednosta Ústavu pre hygienu a bakteriológiu LF UK (1919-1938),
10. Prof. MUDr. Roman **Kadlický** (25.12.1878 – 9.7.1948),
spoluzakladateľ LF UK, 5. dekan LF UK (1923-1924),
1. prednosta Očnej kliniky LF UK (1919-1930),
11. Prof. MUDr. Zdeněk **Mysliveček**, DrSc., (13.9.1881 – 11.3.1974),
spoluzakladateľ LF UK, 6. dekan LF UK (1924-1925),
1. prednosta Psychiatrickej a neurologickej kliniky LF UK (1919-1930),
12. Prof. MUDr. Miloš **Netoušek** (1.12.1889 – 29.10.1968),
11. dekan LF UK (1929-1930), nositeľ francúzskeho Radu Čestnej légie,
1. prednosta Ústavu pre všeobecnú a experimentálnu patológiu LF UK
(1920-1925) a prednosta Kliniky internej propedeutiky LF UK
(1922-1931).

Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD.

(* 17. 3. 1943)

Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD. sa narodil v Šoporni, kde chodil do základnej školy (1949-1957). V r. 1957 zahájil štúdium na Strednej priemyselnej škole chemickej v Bratislave, kde v r. 1961 zmaturoval. Vysokoškolské štúdium absolvoval na Farmaceutickej fakulte Univerzity Komenského (FaF UK) v Bratislave (1962-1967). Po úspešnom absolvovaní rigorózneho štúdia (1967) mu bol udelený akademický titul doktor prírodovedy – RNDr. Vedeckú hodnosť doktora filozofie, PhD. získal v r. 1974. Na základe úspešnej obhajoby habilitačnej práce sa v r. 1979 stal docentom farmaceutickej chémie.

V r. 1989 ho prezident SR menoval za profesora vo vednom odbore „farmaceutická chémia“ ako prvého Slováka, ktorému bola táto vedecko-pedagogická hodnosť udelená v tomto vednom odbore.

Slovenská akadémia vied mu v r. 2007 priznala stupeň I. – vedúci vedecký pracovník.

Od promócie na FaF UK až doteraz pôsobí na Katedre farmaceutickej chémie FaF UK v Bratislave, v súčasnosti ako emeritný profesor. V r. 1980-1987 bol I. prodekanom FaF UK a v r. 1987-1990 prorektorom Univerzity Komenského v Bratislave pre výchovno-vzdelávaciu činnosť. V r. 1986-1990 bol vedúcim Katedry farmaceutickej chémie FaF UK. Túto funkciu zastával od 1. 1. 1995 do 1. 3. 2010. V r. 1992-2000 bol členom Akademického senátu FaF UK, jeho predsedom v r. 1995-1998.

V pedagogickej oblasti pôsobil ako prednášateľ a examínátor profilovej disciplíny farmaceutického štúdia Farmaceutickej chémie a ďalších predmetov: Molekulové základy vývoja liečiv, Technológia syntetických liečiv a Projekcia liečiv. V rokoch 2005-2012 aj predmet Dejiny farmácie.

Je spoluautorom 8 titulov učebných textov, učebnice Teoretické základy farmaceutickej chémie (1999), publikácie Šopornia, minulosť a súčasnosť 1251 – 2001 (2001), knihy Aktívny osemdesiatnik (2011) a autorom diel: Osobnosti apidológie, I. diel (2003), Osobnosti farmaceutických vied – Milan Lehký zo života a diela (2013), Osobnosti farmaceutických vied – Alois Borovanský, farmaceutický chemik par excellence (2014), Osobnosti farmaceutických vied – Ernest Alt- všestranný lekárník (2015).

Vo vedeckovýskumnej oblasti sa venuje štúdiu derivátov a analógov substituovanej kyseliny fenylikarbámovej ako potenciálnych liečiv a výskumu včelích

produktov. Profiloval sa najmä v oblasti projekcie, syntézy, analýzy liečiv, v štúdiu vzťahu ich chemickej štruktúry, fyzikálno-chemických vlastností a ich biologického účinku. Doteraz je autorom alebo spoluautorom 420 pôvodných vedeckých experimentálnych prác, 34 súborných prehľadov a 16 patentov. Na domácich alebo zahraničných vedeckých fórach prezentoval cez 300 odborných prednášok a posterov. Doteraz uverejnil viac ako 1500 odborných a populárno-vedeckých článkov.

Od r. 1985 je členom Chemickej a predsedom Terminologickej sekcie Liekopisnej komisie pri ŠÚKL. Podieľal sa na tvorbe ČsL IV. a Slovenského liekopisu, 1.vydanie. Od r. 1987 je členom redakčnej rady časopisu Česká a Slovenská farmácie. V r. 2008 bol menovaný za člena Edičnej rady časopisu ChemZi. Je členom Vedeckej rady FaF UK a Univerzity sv.Cyrila a Metóda v Trnave. V r. 1986-1990 a 1995-2010 bol členom Kolegia dekanu FaF UK.

Od skončenia štúdia farmácie pracuje aj v Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS), organizačnej zložke Slovenskej lekárskej spoločnosti. V r. 1969-1986 bol vedeckým sekretárom a v r. 1986-1993 predsedom Sekcie farmaceutickej chémie SFS. V súčasnosti je jej čestným predsedom. V r. 1992-1999 bol vedeckým sekretárom SFS a v r. 1999 bol zvolený za prezidenta SFS. Túto funkciu zastáva dodnes. Patrí medzi zakladateľov, členov a predsedov prípravných výborov konferencií „*Syntéza a analýza liečiv*“ a sympózií „*Syntéza a analýza liečiv a látok ovplyvňujúcich životné prostredie*“. Bol prezidentom VII., VIII., IX. a X. zjazdu SFS. Patrí medzi zakladajúcich členov Asociácie slovenských chemických a farmaceutických spoločností (2000), ktorej bol v r. 2003-2005 predsedom a v súčasnosti je jej podpredsedom.

Za jeho doterajšiu všestrannú činnosť v uvedených oblastiach mu boli udelené viaceré vyznamenania a ocenenia. V r. 2008 mu bola dekanom FaF UK udelená Striborná Medaila Galenosa a v r. 2012 Zlata medaila Galenosa. V r. 2009 mu rektor Univerzity Komenského v Bratislave za tvorivé vedecko-pedagogické pôsobenie na FaF UK, prínos pri rozvíjaní vedného odboru farmaceutická chémia, chémia liečiv a apidológia, za organizátorskú prácu v akademických funkciách na fakulte a univerzite a za dôstojnú reprezentáciu Univerzity Komenského doma i v zahraničí udelil Zlatú medailu Univerzity Komenského. V roku 2013 mu bolo udelené štátne vyznamenanie Medaila prezidenta Slovenskej republiky, za významné zásluhy o rozvoj vedy a vzdelávania v oblasti farmaceutických vied.

Jeho ušľachtilým koníkom je náuka o včelách - apidológia. Od r. 1967 je členom Slovenského zväzu včelárov (SZV) v Bratislave. V r. 2000 bol zvolený za Čestného člena Slovenskej farmaceutickej spoločnosti. Je Čestným členom Českej farmaceutickej spoločnosti (2000), Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego (2001), Maďarskej farmaceutickej spoločnosti (2003), Litovskej farmaceutickej spoločnosti (2005), Slovenskej chemickej spoločnosti, Českej spoločnosti chemickej a Slovenskej lekárskej spoločnosti (2007). V r. 2011 mu Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave udelila Čestnú hodnosť doctor honoris causa (Dr.h.c.).

Prof. MUDr. Konštantín Čársky, DrSc.

(* 4. 4. 1899 - † 23. 5. 1987)

Prof. MUDr. Konštantín Čársky, DrSc. bol jedným z najlepších žiakov prof. MUDr. Stanislava Kostlivého. Neskôr sa stal jeho zaťom, keď si v roku 1936 vzal jeho najstaršiu dcéru Ľudmilu. Spolu mali päť detí a neskôr jedenásť vnukov.

Narodil sa v Gbeloch, študoval na gymnáziu v Nitre, Skalici a Trnave. Medicínu začal študovať v Prahe. V roku 1921 prestúpil na Lekársku fakultu Univerzity Komenského (LF UK) do Bratislavy. Po absolvovaní štúdia na LF UK začal pracovať na Ústave patologickej anatómie u prof. Spilku. V roku 1925 získal miesto asistenta na 1. chirurgickej klinike u prof. Kostlivého, kde pracoval 46 rokov. Najprv sa venoval endokrinnnej chirurgii, potom chorobám žalúdka, dvanástorníkovým vredom, onkologickým ochoreniam a neskôr aj operáciám žľázka a tráviaceho ústrojenstva. Dočasne zastával funkciu prednostu ortopedickej kliniky, kde sa popri liečbe poúrazových stavov končatín a tuberkulóze kĺbov a kostí venoval najmä plastickej chirurgii. Na prvý študijný pobyt do USA (1929), ktorý si hradil sám, mu prispeli aj slovenskí emigranti pochádzajúci z Gbelov. Pracoval na renomovaných klinikách - Mayo Clinic v Rochestri v USA (u prof. Waltersa), Cleveland Clinic (u prof. Crilea) a Harvard University v Bostone (u prof. Cushinga), kde získal cenné poznatky a praktické skúsenosti, ktoré po návrate domov využíval vo svojej praxi.

Docentom všeobecnej chirurgie na LF UK sa stal v roku 1931, habilitoval prednáškou „*Anaeróbná infekcia v chirurgii*“. V roku 1938 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora všeobecnej chirurgie. V roku 1939 sa stal riadnym profesorom chirurgickej propedeutiky a ortopédie a prednostom Kliniky chirurgickej propedeutiky a ortopédie.

Po odchode prof. Kostlivého (v r. 1941) nastúpil na jeho miesto. Snažil sa ísť v šľapajach svojho predchodcu, ktorý mu bol vzorom a pokračovať v jeho chirurgickej škole. Okrem toho, že kompletne a precízne zvládol chirurgiu svojho učiteľa, niektoré odborné postupy a metódy ešte rozvinul do detailov. Pod jeho vedením sa 1. chirurgická klinika LF UK zameriavala na chirurgiu neoplazmatických chorôb hrubého čreva, chirurgiu toxického strumu a na chirurgiu benigných striktúr ezofagu, ďalej na laboratórne metódy prostredia v predoperačnej príprave. Zdokonalila sa diagnostika a liečba niektorých cievnych chorôb. Chirurgickú školu prof. Kostlivého obohatil o niektoré nové metódy a moderné trendy, dnes možno hovoriť o škole prof. Konštantína Čárskeho.

V rokoch 1940-1942 bol dekanom LF Slovenskej univerzity, neskôr aj LF UK. Bol členom Svetovej chirurgickej spoločnosti a International College of Surgeons v Chicagu, predsedom Československej chirurgickej spoločnosti a Slovenskej chirurgickej spoločnosti. Desiatky rokov (33) bol hlavným chirurgom Slovenska.

Zaujímavo prednášal, posluchárení bola vždy plná medikov. Prednášky spetroval demonštráciami pacientov, alebo aj priamymi menšími operáciami. Bol posledným prednostom, ktorý operoval v posluchárni pred medikmi.

Vedecká činnosť prof. K. Čárskeho bola veľmi plodná. Spočiatku to boli kauzistiky zo septickej chirurgie (cca 22). Napísal viac ako 100 vedeckých prác, ktoré odborná verejnosť doma i v zahraničí prijala s uznaním. Po vzore svojho učiteľa, prof. Kostlivého, zostal verný abdominálnej chirurgii. Tejto problematike sa venoval v 50-tich odborných prácach. Vychoval 5 profesorov, 9 docentov a niekoľko primárov.

V roku 1971 musel odísť do penzie, hoci by bol rád pracoval ďalej. Na dôchodku sa venoval najmä zdravotnej osvete, telesnej výchove a športu. Publikoval v odborných časopisoch, denníkoch, vystupoval v rozhlasoch a v televízii.

Zaujímal sa o históriu medicíny. Významná je jeho stať „*Chirurgia na Slovensku*“ zverejnená v Jiráskovej monografii „*Česká a slovenská chirurgie v letech 1899 – 1945*“.

Prof. K. Čársky je autorom monografie „*O chorobách a lékařoch*“, vydané v roku 1944, ktorá je zhrnutím vzťahov medzi pacientmi a lekármi. Krátko pred smrťou mu vyšla kniha spomienok „*Chirurg spomína*“.

Prof. K. Čársky bol zameraným športovcom, miloval hory, vodu a lyžovanie, tiež vášnivým poľovníkom. Dve funkčné obdobia bol predsedom Zväzu československých horolezcov (1954-1957 a 1963-1967). Viac ako 40 rokov bol predsedom lodenice Tatran v Karlovej Vsi (KSTL). Láске k prírode a športu viedol aj svoje deti. Riadil sa životným krédom: „*Lekár musí najprv nadviazať kontakt s pacientom, ako človek s človekom. Až po takomto nadviazaní vzťahu môže začať s liečbou*“.

Prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc.

(* 7. 10. 1942 – † 27. 12. 1999)

Prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc. sa narodil v Bratislave. Chirurgiu mal v krvi. Bol vnukom Dr.h.c. Prof. MUDr. Stanislava Kostlivého, po ktorom dostal aj krstné meno a synom prof. MUDr. Konštantína Čárskeho, DrSc. dvoch vynikajúcich chirurgov. Po oboch predkoch zdedil tie najlepšie vlastnosti. Po starom otcovi bol mimoriadne slušný, mal kvalitné vzdelanie, bol výborným odborníkom a bol aj manuálne zručný. Mal veľký zmysel pre fér hru v živote i v práci. Bol skromný, veľa zbytočne nerozprával, radšej sa vzdelával a operoval. Niektorí v období totality túto jeho slušnosť a skromnosť pokladali za

slabosť... Jeho priatelia vodáci, turisti, ochranári i mnohí kolegovia a žiaci na Slovensku i v zahraničí si ho však veľmi vážili a pokladali ho za mimoriadnu osobnosť. Preto, krátko po jeho smrti bola pod záštitou Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej chirurgickej spoločnosti a Českej chirurgickej spoločnosti založená tradícia organizovania odborného podujatia „*Dni mladých chirurgov prof. MUDr. Stanislava Čárskeho, DrSc.*“. Organizáciu tohto podujatia postupne prevzal výbor Sekcie mladých chirurgov Slovenskej chirurgickej spoločnosti na Slovensku a v Čechách Českej chirurgickej spoločnosti. Posledné, už devätnásť stretnutie sa uskutočnilo v júni 2019 v Bratislave, o rok bude v Čechách.

Prof. S. Čársky výtudoval medicínu na LF UK v Bratislave. Po promócii (1965) nastúpil na Ústav palologickej anatómie, ako sekundárny lekár. Po absolvovaní vojenskej služby v Domažliciach u pohraničiarov nastúpil na II. chirurgickú kliniku akademika K. Šišku v Bratislave. Pokladá sa za žiaka prof. Šišku a doc. Kuželu, v abdominálnej chirurgii sa veľa naučil od primára L. Hušana. V roku 1969 úspešne absolvoval konkurz na MAYO GRADUATE SCHOOL OF MEDICINE v USA. Získal dvojročný platený rezidentský pobyt na jednej z najlepších kliník na svete. Žiaľ, v tom čase, po príchode ruských vojsk, sa už začala tvrdá normalizácia a minister zdravotníctva mu cestu nepovolil. Nepomohli ani urgentné prosby akademika Šišku, prof. I. Kostolného, dekana LF UK, ani otca prof. Konštantína Čárskeho. Problémy mal aj v súvislosti s atestáciami prvého a druhého stupňa, pri ktorých musel na výzvu dekana LF UK k životopisu doložiť zoznam publikácií a prednášok aj s vysvetlením prečo jeho brat Konštantín v roku 1969 emigroval do Kanady. Napokon obidve atestácie získal a v roku 1980 obhájil aj titul „CSc“. V roku 1970 sa oženil. S manželkou Evou majú dcéru Ka-

tarínu a syna Miroslava a dnes aj štyroch vnukov, ktorých sa už žiaľ prof. S. Čársky pre svoju predčasnú smrť nedožil.

Prof. S. Čársky pracoval od roku 1980 ako asistent na Traumatologickej klinike IVZ v Bratislave, potom na Chirurgickej klinike IVZ v Bratislave. Docentúru obhájil v roku 1991 s habilitačnou prácou „*Vnútrobrušné abscesy*“. Od roku 1993 bol prednostom Chirurgickej kliniky SPAM (predtým IVZ). Pod jeho vedením bola táto klinika jedným z najlepších chirurgických pracovísk na Slovensku. Profesorom chirurgie sa stal v roku 1996. Keď v roku 1997 vážne ochorel, zostalo mu už len málo času, aby si vychoval svojich žiakov. Pracoval však stále, malými prestávkami, operoval prakticky až do svojej smrti. Veľa jeho kolegov i žiakov ho spomína ako svojho učiteľa, často ho cítujú. Jeho prednášky boli zaujímavé a inšpirujúce. Bol vzorom v správaní sa k pacientom, venoval sa im ochotne a trpezlivo. Patril k najvyššetrannejším chirurgom na Slovensku. Robil najnáročnejšie krčné, hrudné a brušné operácie. Nebál sa rozbehnúť riskantnú chirurgiu myasténie gravis, ukázal, že chirurg by sa nemal báť pľúcnych metastáz, ani veľkých nádorov pečene. Obdivuhodný bol jeho zmysel pre podstatné veci, tak pri operáciách, ako aj pri jeho prednáškach. Nič nezabaloval, nič neprikrášľoval. Tak, ako hovoril, tak aj robil. Popri každodennej náročnej chirurgickej práci si dokázal nájsť čas na to, aby sa zo skúsenosťami podelil aj s kolegami. Ukázal, že chirurgia sa dá robiť naplno aj vtedy, keď sa človek musí pasovať so zdravím, aké druhí dostali bez námahy. Bol príkladom toho, čomu sa chirurgovia neučia ľahko – veľkej skromnosti a pokore. Bol mostom, cez ktorý mala slovenská chirurgia široké kontakty so zahraničím a príkladom nezištnej spolupráce medzi slovenskými a českými chirurgmi. Publikoval 75 vedeckých prác, prednášal na odborných podujatiach doma a v zahraničí (cca 120), absolvoval aj krátky pobyt na MAYO CLINIC v USA. Je spoluautorom štvordielnej učebnice *Špeciálna chirurgia*. Bol predsedom Slovenskej chirurgickej spoločnosti SLS (1990 - 1997). Určitý čas aj členom Predsedníctva SLS a hlavným odborníkom MZ SR pre chirurgiu.

Prof. S. Čársky vyrastal v harmonickom prostredí a také vytvoril aj pre svoju rodinu. V súkromnom živote, ktorý je neoddeliteľný od života chirurga, bol milujúcim partnerom, otcom, synom, bratom, kamarátom. Miloval hudbu, divadlo, výtvarné umenie. K jeho ďalším veľkým záľubám patril šport (kanoistika), príroda, turistika, cestovanie, poznávanie nových miest a ľudí. Do roku 1989 precestoval (a prechodil) s manželkou Evou (dramaturgickou), rodinou a priateľmi z lodenice Tatran prakticky celé Slovensko, často spolu splovali Dunaj. Po páde totalitného režimu veľa cestoval s manželkou aj do zahraničia. Rovnako ako jeho deda aj on ostal v pamäti kolegov a žiakov, mnohých slovenských i zahraničných chirurgov vážený a uctievaný. Stále žije aj v myšliach rodiny, priateľov vodákov, turistov, horolezcov, ochranárov. Človek neumiera, keď sa na neho myslí a spomína. Spomína a myslí sa na neho veľa a často...

Prof. MUDr. Ján Kňazovický, DrSc.

(* 27. 10. 1893 - † 20. 8. 1987)

Prof. MUDr. Ján Kňazovický, DrSc. sa narodil v Ľubietovej, v rodine učiteľa a vychovávateľky. Maturoval v Banskej Bystrici a štúdium medicíny absolvoval v sedmohradskom Koložvári (terajšom rumunskom Kluži) na Lekárskej fakulte Univerzity Františka Jozefa, kde bol 16. septembra 1916 promovaný za lekára.

Po promócii, vo víre udalostí I. svetovej vojny na jeseň v roku 1916, nastúpil v hodnosti nadporučíka do Nemocnice pre vojenských invalidov v Košiciach. Nemocnicu viedol známy chirurg prof. Lichtenberg, ktorý prišiel do Košíc z chirurgickej kliniky v Štrasburgu. V rokoch 1920-1922 pracoval na II. Chirurgickej klinike v Budapešti pod vedením prof. Kuzmika, rodáka z Veľkého Šariša. Tu získal titul odborného lekára chirurgie. Na I. chirurgickú kliniku Univerzity Komenského nastúpil ako asistent profesora Kostlivého (1922). Jeho ďalšia odborná a vedecká dráha bola formovaná hlavne osobnosťou prof. Kostlivého. V roku 1929 sa vrátil späť do Košíc a stal sa prednostom 192-posteľového chirurgického oddelenia Štátnej nemocnice – vtedy najväčšieho chirurgického oddelenia na Slovensku. Svojou húževnatosťou a usilovnosťou v pomerne krátkom čase pozdvihol toto pracovisko na veľmi vysokú úroveň. V roku 1933, na základe svojej priekopníckej práce o rtg vyšetrení ciev, bol v Bratislave habilitovaný na docenta patológie a terapie chirurgických chorôb. V roku 1938 bol vymenovaný za riaditeľa Štátnej nemocnice v Košiciach, kde však pôsobil len jeden rok. V roku 1939 nastúpil v Štátnej nemocnici v Martine ako vedúci chirurgického oddelenia a o rok neskôr bol vymenovaný za riaditeľa tejto nemocnice.

Do Košíc sa znovu vrátil v roku 1946, kde bol poverený funkciou riaditeľa Štátnej nemocnice a primára jej chirurgického oddelenia. Prezidentom republiky bol menovaný za riadneho profesora patológie a terapie chirurgických chorôb. Súčasne dostal poverenie pre vytvorenie podmienok na založenie Lekárskej fakulty v Košiciach. Začiatkom roku 1947 bol menovaný za predsedu výboru pre budovanie vysokého školstva v Košiciach. Úsilie profesora Kňazovického pri budovaní vysokého školstva v Košiciach bolo dovŕšené 19. októbra 1948, keď bol otvorený školský rok na košickej Pobočke Lekárskej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave a prof. Kňazovický sa stal prvým dekanom novozaloženej Lekárskej fakulty. Vo svojej inauguračnej reči naznačil cestu, ktorou na má košická lekárska fakulta uberať: „*Naša práca nech je konfrontácia starého s novým. Nech je každodenným opakovaním a potvrďovaním Hippokratovej prisahy, ale to všetko nech sa robí v záujme humanizmu, v záujme človeka, v záujme jeho telesného a duševného zdravia. Ísť dopredu v medicíne neznamená zbierať pocty pre seba, ale rozširovať okruh tých, ktorí uzdravení našli šťastie v živote*“

Po založení lekárskej fakulty v Košiciach prebudoval pôvodnú štátnu nemocnicu na fakultnú nemocnicu. Z chirurgického oddelenia vytvoril kliniku, ktorej sa stal prednostom. Na báze kliniky vybudoval vysokošpecializovaný ústav, ktorý bol schopný zabezpečiť výučbu poslucháčov, poskytovať liečebno-preventívnu starostlivosť a rozvíjať vedeckú prácu. Za tri desaťročia pôsobenia vo funkcii prednostu kliniky a vedúceho katedry chirurgie vychoval celý rad špecialistov. Z nej ešte za jeho života vyšli viacerí profesori, prednostovia kliník a primári chirurgických oddelení a ústavov pôsobiaci nielen v Košiciach, ale aj Bratislave a v iných mestách Slovenska a Čiech.

Z pôvodnej materskej chirurgickej kliniky založenej prof. Kňazovickým vzniklo osem kliník, ktorí sú dnes súčasťou Lekárskej fakulty a Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura, Detskej fakultnej nemocnice a Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb.

Profesor Kňazovický ako profesor konzultant sa napriek svojmu vysokému veku denne stretával so svojimi spolupracovníkmi na chirurgickej klinike. Svoju poslednú operáciu vykonal ako 91-ročný (1984). Vedecká činnosť profesora Kňazovického bola všestranná a zameraná na aktuálne problémy chirurgie danej doby, najmä chirurgie žalúdka, tráviaceho ústrojenstva a ciev. Vykonal prvú transfúziu na Slovensku a venoval sa rozvoju transfúznej služby. Bol priekopníkom angiografických vyšetrení.

Bol nielen výborným chirurgom, ale aj príkladným vysokoškolským učiteľom, vedeckým pracovníkom a verejným zdravotníckym činiteľom. Bol vyhranenou svojráznou osobnosťou, dobrým človekom, priateľským radcom a pomocníkom. Z jeho iniciatívy vznikla prvá stredná škola pre ošetrovateľský personál, ktorej bol aj riaditeľom.

Prof. Kňazovický dňa 19. augusta 1987 utrpel v areáli Fakultnej nemocnice na Rastislavovej ulici ťažké zranenie, ktorému na druhý deň podľahol. Urna s popolom je uložená v hrobke na cintoríne Rozália v Košiciach. Dominantou hrobky je balvan z tatranskej žuly zo Soliska, z miesta, kde sa najradšej lyžoval. Na náhrobku je nápis, citát od Herodota: „Pútniku zvestuj Lakedajmonským, že my tu mŕtví ležíme...“.

Dr.h.c. Prof. MUDr. Stanislav Kostlivý

(* 30. 10. 1877 - † 7. 12. 1946)

Dr.h.c. Prof. MUDr. Stanislav Kostlivý sa narodil vo Viedni. Jeho otec, pôvodne profesor matematiky, bol ministerským radcom a zástupcom riaditeľa Ríšskeho meteorologického ústavu vo Viedni (Hohe Warte). Jeho rodičia pochádzali z Čiech a otvorene sa hlásili k českej národnosti. Medicínu vyštudoval vo Viedni, kde krátko po skočení školy aj pracoval na chirurgicko-gynekologickom oddelení doc. Dr. Friedlendera, rok a pol aj na chirurgickom oddelení prof. Franka vo Všeobecnej nemocnici, kde publikoval aj svoju prvú vedeckú prácu. Počas tohto obdobia sa oženil s Bohumilou, dcérou ministra školstva A. Rezka, vnučkou básnika Karla Jaromíra Erbena. Túžil však pracovať v Čechách a pravdepodobne na

odporúčanie prof. Eduarda Adlera, prednostu I. chirurgickej kliniky vo Viedni, odišiel do Prahy. Tu v rokoch 1905-1909 pôsobil ako asistent na I. chirurgickej klinike u prof. Otakara Kukulu. Už v začiatkoch svojho pôsobenia vynikal nadpriemernými odbornými vedomosťami a profesijnými zručnosťami. Prof. Kukula ho odporučil na miesto primára, chirurga, vo Všeobecnej verejnej nemocnici v Třebíči na Morave, kde pracoval od roku 1909. Onedlho sa stal riaditeľom nemocnice. Venoval sa hlavne všeobecnej chirurgii, ale popri brušnej chirurgii, technicky výborne zvládal aj oblasť urológie, gynekológie, ortopédie, ušného a nosného lekárstva. Vo vedeckovýskumnej práci a klinickej praxi sa prof. Kostlivý zaoberal chirurgiou endokrinných žliaz, špeciálne strumou, problémami abdominálnej chirurgie, tuberkulózou pľúc, urológiu, traumatológiu a chirurgickou röntgenológiu. V Európe i u nás bol medzi prvými, ktorí v praxi zaviedli Orrovú metódu. Bol priekopníkom resekcie duodenálnych vredov a nielen doma, ale aj vo svete patril k prvým odborníkom v tejto oblasti. Známa je jeho práca „*Chirurgické choroby žalúdka a dvanástniku*“. Jeho všestrannosť bola mimoriadna, veľa publikoval. V roku 1912 habilitoval na Českom vysokom učení technickom v Brne a stal sa docentom chirurgie.

Prvá svetová vojna ho čiastočne pripútala k Slovensku, kde dlhší čas pôsobil ako vojenský chirurg v oblasti Karpát. Po zotavení sa z úrazu sa vrátil do Třebíča, kde pracoval do leta roku 1919. Dňa 31. júla 1919 si prof. Kostlivý prevzal z rúk prvého prezidenta Československej republiky, T.G. Masaryka, profesorský dekrét a stal sa profesorom chirurgie (obhájil prácu „*Cesty a cíle moderní chirurgie*“).

Po vzniku prvej ČSR sa v Bratislave namiesto maďarskej univerzity zriadila štátna univerzita. Mala štyri fakulty: právnickú, lekársku, prírodovedeckú a filozofickú. V decembri 1919 bola univerzita premenovaná na Univerzitu Komenského. Prezident T.G. Masaryk vybral viacerých významných českých lekárov, aby odišli do Bratislavy založiť lekársku

fakultu, medzi nimi bol aj prof. Kostlivý. Stal sa prorektorom, neskôr rektorom LF UK a aj prednostom I. Chirurgickej kliniky v Bratislave. Pod jeho vedením bol vývoj a rast kliniky veľmi rýchly. Kým v roku 1919 bol počet operácií okolo 900, v roku 1929 až okolo 2 500. Oddelením septickej chirurgie od čistej sa výrazne znížil počet infekcií. Prof. Kostlivý zastával názor a presadzoval ho v praxi, že z chirurgie je potrebné odčleňovať špecializácie a vytvárať nové samostatné chirurgické odbory. Prvá bola odčlenená urológia, neskôr ortopédia, otológia. Prof. Kostlivý bol spoluzakladateľ Spolku slovenských lekárov v Bratislave, predsedom Československej chirurgickej spoločnosti a Slovenskej lekárskej komory, doživotným predsedom Spolku medikov v Bratislave, súdnym znalcom v odbore chirurgia a niekoľko rokov aj členom mestského zastupiteľstva. Okrem toho bol členom Svetovej chirurgickej spoločnosti, Nemeckej chirurgickej spoločnosti, čestným členom poľskej a juhoslovenskej chirurgickej spoločnosti. Na jeho klinike vyrastala nová generácia slovenských chirurgov, ktorí sa rozišli po Slovensku, aby pozdvihli slovenskú chirurgiu.

Prof. Kostlivý prežil na Slovensku najkrajšie a najplodnejšie roky profesionálneho i osobného života. Zmena politickej situácie, po vzniku Protektorátu Čechy a Morava a samostatného Slovenského štátu, priniesla osudný zlom v jeho živote. Bol daný k dispozícii Ministerstvu školstva a národnej osvety v Prahe. Nadalej však pracoval s plným nasadením, operoval, prednášal, učil. Bol veľkou, uznávanou autoritou, no napätie eskalovalo a napriek podpore mnohých kolegov na UK, českí profesori postupne odchádzali. Nakoniec sa v roku 1941 rozhodol odísť aj prof. Kostlivý a vrátiť sa do Prahy. Po ukončení vojny dostal ponuku vrátiť sa späť, ale vzhľadom na vážne ochorenie ju slušne odmietol so slovami: „*Na svoju úlohu by som už nestačil. Škoda, že ponuka neprišla skôr. Slovensku som venoval svojich 22 najlepších rokov. Rád na tú dobu spomínam a s radosťou budem!*“ Onedlho svojej chorobe podľahol, mal 69 rokov. Pochovaný je na Olšanskom cintorine.

Prof. Kostlivý na klinike v Bratislave, kde pôsobil, vchoval 7 profesorov, 3 docentov, 30 primárov chirurgických oddelení po celom Slovensku a ďalších profesorov z iných, 8 operačných odborov (napr. detská chirurgia, ortopédia, urológia, gynekológia, stomatológia a i.). Spolu to bolo 50 žiakov, ktorí sa úspešne presadili na významných pozíciách. Je to výnimočný a zásluhný počin, ktorým sa môže pochváliť len málo uznávaných chirurgov vo svete.

Prof. Kostlivý je právom považovaný za zakladateľa slovenskej chirurgickej školy. Bol skutočne výnimočnou osobnosťou, obdarený mnohými talentami – rozsiahlymi odbornými vedomosťami, profesijnými a manuálnymi zručnosťami, bol výborný pedagóg, obľúbený študentmi. Mal jemné spôsoby správania, v komunikácii bol priateľský a korektný, zároveň veľmi skromný. Okrem chirurgie miloval umenie, hudbu a prírodu. Stal sa vzorom a uznávanou odbornou a ľudskou autoritou pre ďalšie generácie lekárov. S úctou a vďakou si ho každoročne, od roku 1947, pripomínajú slovenskí a českí chirurgovia na odbornej konferencii „*Chirurgický deň prof. MUDr. Stanislava Kostlivého*“. Myšlienka založiť túto tradíciu vznikla na prvej povojnovej schôdzi Československej chirurgickej spoločnosti v roku 1947, kde ju predniesli slovenskí chirurgovia, aby tým vzdali poctu svojmu bývalému kolegovi a veľkému učiteľovi.

Doc. MUDr. Ladislav Kužela, DrSc.

(* 5. 8. 1926 - † 27. 5. 1980)

Doc. MUDr. Ladislav Kužela, DrSc. sa narodil v Ivanke pri Dunaji. Štúdium na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave ukončil v roku 1950. Po promócii sa zamestnal na Ústave normálnej a patologickej anatómie. Od roku 1952 pracoval ako odborný asistent na II. chirurgickej klinike LF UK v Bratislave a od roku 1968 bol vedúcim oddelenia kardiovaskulárnej chirurgie a zástupcom prednostu kliniky. Po roku 1977 pôsobil v Ústave experimentálnej chirurgie Slovenskej akadémie vied (SAV), zároveň bol lekárom v endokrinologickej poradni (1950-1953).

V rokoch 1952-1959 prednášal anatómiu na Vysokej škole výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave.

Študijný pobyt v USA absolvoval v rokoch 1966-1968 na renomovanej klinike – Pacific Medical Center, kde obhájil dizertačnú prácu a získal vedecký titul „*Master of Clinical Sciences*“. Po návrate na Slovensko inicioval realizáciu náročného operačného výkonu - transplantáciu srdca, ako prvú nielen v bývalom Československu, ale aj v strednej a východnej Európe a využil tak svoje odborné poznatky a praktické skúsenosti, ktoré získal počas pobytu v USA. Operácia sa uskutočnila po dôkladnej experimentálnej a klinickej príprave dňa 9. júla 1968 na II. chirurgickej klinike LF UK na Partizánskej ulici v Bratislave. Viedol ju akademik MUDr. Karol Šiška, DrSc. Darcom srdca bol 46-ročný muž, ktorý utrpel smrteľné poranenie mozgu pri páde z balkóna a príjemcom 54-ročná žena. Transplantáciu však neprežila, zomrela po piatich hodinách, ešte v operačnej sále, na následky iných ochorení. (Prvú transplantáciu srdca na svete vykonal dňa 3. decembra 1967 dr. Christian Netling Barnard v nemocnici Groote Schuur v Kapskom meste, v Južnej Afrike). Ďalšia, tentoraz úspešná transplantácia srdca sa na Slovensku uskutočnila dňa 20. marca 1998.

Doc. Kužela sa vo svojej vedeckovýskumnej práci zaoberal všeobecnou hrudnou a srdcovou chirurgiou, neskôr pooperačnou fyziológiou, patopsychológiou a pooperačnou starostlivosťou o pacientov. Zaviedol endokrinnú chirurgiu a moderné liečenie kardiovaskulárneho systému. Je autorom viacerých monografií, 106 odborných štúdií a článkov. Prednášal na mnohých medzinárodných odborných vedeckých podujatiach. Okrem krajín socialistických štátov, prednášal aj v Spolkovej republike Nemecko (SRN), Rakúsku, Holandsku, Francúzsku, Španielsku a Británii. Bol aktívnym členom Slovenskej chirurgickej spoločnosti SLS a vedeckým sekre-

tárom Československej chirurgickej spoločnosti, členom viacerých významných medzinárodných inštitúcií, napr. Société Internationale de Chirurgie, European Society for Experimental Surgery, International Cardiovascular Society a iné.

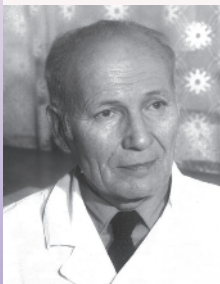
Výsledky jeho odbornej vedeckej a pedagogickej práce s uznaním hodnotila odborná verejnosť doma a v zahraničí. Boli mu udelené viaceré počty a ceny, v roku 1956 aj Cena SAV.

Predčasným odchodom doc. Kuželu stratila nielen rodina a priatelia, ale aj spolupracovníci, široká odborná a laická verejnosť výnimočného človeka, vynikajúceho lekára, uznávaného chirurga a pedagóga, ktorý sa výsledkami svojej práce, myšlienkami a postojmi trvale zapísal do histórie slovenskej medicíny a ktorého si budeme vždy s úctou a vďakou pripomínať.

Prof. MUDr. Miloš Nosál, DrSc.

(* 29. 8. 1915 - † 30. 12. 1995)

Prof. MUDr. Miloš Nosál, DrSc. sa narodil v Lučenci. Je zakladateľ a prvý priekopník odboru chorôb z povolania a pracovného lekárstva na Slovensku: Promoval na Lekárskej fakulte UK (LF UK) v roku 1939. Po nástupe na I. internú kliniku LF UK v Bratislave sa pod vedením prof. Netouška začal venovať hematológii, ktorá ostala jeho profesionálnou záľubou do konca života. Ročný pobyt v zahraničí (Londýn, Edinburgh) v roku 1948, kde sa venoval problematike chorôb baníkov z povolania, bol však rozhodujúcim stimulom pre jeho ďalšie profesijné zameranie. V roku 1951, na podnet prof. L. Déreera

založil Klinikum chorôb z povolania, na ktorej nepretržite pracoval až do roku 1990. Tu rozvíjal predovšetkým problematiku pneumokonióz a priemyslovú toxikológiu, vrátane toxikológie pesticídov. Založil funkčné laboratórium (spirometria, fotopletygmografia, ergometria), toxikologické laboratórium a toxikologické informačné centrum, ktoré dodnes funguje ako jediné informačné centrum v SR 24 hodín denne. Prof. Ondrejička sa o ňom vyjadril, že je zakladateľ a prvý priekopník odboru pracovné lekárstvo a aj prvý učiteľ tohto odboru.

Počas svojho profesionálneho života prešiel mnohými významnými funkciami. Bol zakladateľ a dlhoročný predseda Slovenskej spoločnosti pracovného lekárstva, odbornej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti, prodekan LF UK, člen komisie Medzinárodnej spoločnosti pracovného lekárstva, člen zboru expertov pre pracovné lekárstvo pri SZO a dlhoročným riaditeľom Výskumného ústavu hygieny práce a chorôb z povolania. Bol členom redakčných rád viacerých domácich i zahraničných časopisov. Prednášal internú medicínu a pracovné lekárstvo nielen na bratislavskej LF UK, dlhé roky aj na Jeseniovej lekárskej fakulte v Martine a niekoľko rokov bol predsedom skúšobnej komisie pri atestáciách internej medicíny v Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Bol iniciátorom vzniku pracovísk pracovného lekárstva na celom Slovensku.

Udržoval úzke kontakty s kolegami v Českej republike, predovšetkým s prof. Teisingerom na poli priemyselnej toxikológie. Pedagogická práca bola integrálnou súčasťou jeho profesionálneho života. Bol excelentný prednášateľ a jeho vedomosti a umenie interpretácie internej propedeutiky boli fenomenálne.

Známy je jeho citát: „*Štátnice sú poslednou možnosťou ako možno študenta ešte niečo naučiť*“. Nezabudnuteľným zážitkom boli aj jeho vizity na klinike, kde pri pacientoch z celého Slovenska preukazoval svoju profesionalitu a zároveň ľudský láskavý prístup. Hľadanie príčin trvalého poškodenia zdravia zamestnancov v pracovnom prostredí a priznanie odškodného zo strany zamestnávateľa, ktorý sa pochopiteľne bránil, malo neraz prichuť detektívneho pátrania, vyšetrovania a dokazovania. Stovky baníkov, drevorubačov, brusičov skla, metalurgických a chemických robotníkov, ale aj ošetrovateľov dobytky a iných, prešli Klinikou chorôb z povolania profesora Nosála. Po celom Slovensku nájdete ľudí, ktorí na neho s láskou a s úctou spomínajú. Nielen ako na lekára, ale aj na človeka, ktorý si dokázal prisadnúť k pacientovi na lôžko a so záujmom debatovať. O tom, čo trápi pacienta, ale aj o jeho práci, o rodnom Slovensku, literatúre a umení vôbec.

V pracovnom lekárstve zdôrazňoval komplexný prístup pri posudzovaní poškodení zdravia všeobecne, ale aj z práce, preventívnu starostlivosť v prvom kontakte (v minulosti závodní lekári), úzku spoluprácu s hygienou práce a fyziológiou práce a čo je dnes nedosiahnuteľný ideál – návštevy klinických pracovných lekárov na rizikových pracoviskách. Pracovné lekárstvo chápal ako integrálnu súčasť základných medicínskych disciplín (predovšetkým internej medicíny). Vystříhal pred nebezpečenstvom atomizácie medicíny a nedoceňovaním tzv. malých medicínskych odborov.

Popri medicíne bol profesor Nosál naslovovzatý odborníkom v literatúre, výtvarnom umení, vážnej a ľudovej hudbe (ako mladík sprevádzal Bělu Bartoška v okolí Zvolena a Detvy), etnografiu a folkloristiku. V mladosti aktívne športoval (ľahká atletika, volejbal) a aj vo vyššom veku sa venoval lyžovaniu.

Profesor Nosál pochádzal z kultivovaného, národne orientovaného prostredia. Manželka Alena bola dcérou významného právnikovi, ktorý v roku 1919 prišiel budovať na Slovensko štátnu správu. Úspešnými pokračovateľmi profesora Nosála na poli medicíny sú tri z piatich jeho detí a aj traja z jeho vnukov. Najstarší syn Radomír je profesor farmakológ a roky bol riaditeľom Ústavu experimentálnej farmakológie SAV, ďalšie dve deti sú klinickí lekári. Dcéra, Mária, je profesorkou a pôsobí v odbore klinická imunológia a alergológia. Je zanietenou a uznávanou priekopníčkou zdravotno-sociálnej starostlivosti o deti s mentálnym postihnutím. Syn Miloš je lekár - hematológ. Z troch vnukov je verejnosti známy primár Matej, vynikajúci detský kardiochirurg, doktorka Danica, ktorá pokračuje v šľapajach svojho starejho otca a Zuzana, ktorá je všeobecnou lekárkou. Odkazom profesora Nosála nielen pre jeho deti a vnúčatá, ale aj pre súčasných lekárov je kultivovaný prejav, vysoká odbornosť, široký rozhľad, komunikatívnosť, sociálne citenie, spájanie ľudí a odborov – všetko pre dobro a zdravie pacienta. Profesor Nosál zomrel po krátkej chorobe v r. 1995 v Bratislave vo veku 80 rokov.

Doc. MUDr. Julián Podoba, CSc.

(* 9. 1. 1916 - † 31. 8. 2005)

Doc. MUDr. Julián Podoba, CSc., sa narodil v Ostraticiach. Je medzinárodne uznávaný reprezentant slovenskej vedeckej lekárskej obce, zakladateľ slovenskej experimentálnej aj klinickej endokrinológie, Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV a Slovenskej endokrinologickej spoločnosti.

Po ukončení štúdia na Lekárskej fakulte UK V roku 1940 pracoval na internej klinike v Bratislave pod vedením akademika Déryera. Po 2. svetovej vojne odišiel na štúdijný pobyt do Prahy, kde získal trvalý záujem o endokrinológiu, najmä však o ochorenia štítnej žľazy a ochorenia z nedostatku jódu. Vykonaním rozsiahleho prieskumu príčin masového výskytu endemickej strumy a endemickeho kretenizmu na Slovensku a presadením ich prevencie sa stal zakladateľom slovenskej endokrinológie.

Docent Podoba so svojimi spolupracovníkmi uskutočnil prieskum ochorení z nedostatku jódu na Slovensku v rokoch 1949-53. V 602 obciach sa vyšetrilo 157 865 osôb. Endemická struma postihovala obyvateľstvo na celom území Slovenska. V troch oblastiach: Žitný ostrov, severozápadné Slovensko (oblasť Trenčína, Kysúc a Oravy) a v oblasti Slovenského rudohoria sa struma zistila až u 70% dievčat do 10 rokov a 80% dospelých žien. Výskyt kretenizmu dosahoval až 3%, pričom ľahších poškodení mozgu bolo niekoľkonásobne viac. Zistilo sa, že príčinou tohto stavu (podobne ako aj v iných krajinách s endemickou strumou) bol nedostatok jódu. Vo väčšine oblastí Slovenska sa zistil deficit jódu ťažkého stupňa, príjem jódu predstavoval iba štvrtinu až tretinu potrebného množstva. Výsledky tohoto, rozsahom dovtedy nevidaného výskumu (vyšetrilo sa 3,2% obyvateľstva Slovenska), viedli k zavedeniu jódovej profylaxie, ktorá sa na Slovensku začala v roku 1951 pridaním 7 mg KI (jodidu draselného) na kg kuchynskej soli. Od roku 1965 sa vyrábala kuchynská soľ s obsahom 25 mg KI/kg. Povinná jódová profylaxia bola uzákonená v roku 1966. Týmto profylaktickým opatrením sa dosiahli významné úspechy. Už po niekoľkých rokoch sa zistilo, že u detí úplne vymizla uzlová struma, vo všetkých vekových kategóriách sa významne znížil výskyt strumy, vymizol endemický kretenizmus, zlepšil sa prospech detí na školách a zvýšila sa intelektuálna úroveň národa. Príjem jódu sa zvýšil 2-4 násobne.

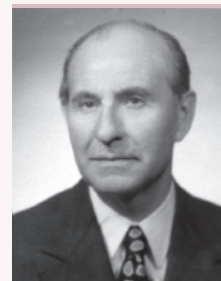
V rokoch 94/95 sa uskutočnila v Európe a neskôr aj na ostatných kontinentoch rozsiahla porovnávací epidemiologická štúdia, ktorej cieľom bolo zistiť príjem jódu a veľkosť štítnej žľazy u detí. Ukázalo sa, že príjem jódu na Slovensku je nie lenže dostatočný, ale patrí medzi najlepšie v Európe. Vďaka tejto štúdii, ako aj

vďaka iným výskumom, sa Slovensko dostalo do povedomia expertov ako krajina, kde je problematika jódového deficitu, endemickej strumy a kretenizmu dávno vyriešená. Zaslulhou Doc. Podobu a ním založeného Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV sa na Slovensku vyriešil závažný zdravotnícky, ale aj sociálny ekonomický problém ochorení z nedostatku jódu. Tento výskum svojím rozsahom a precíznosťou realizácie patrí stále medzi najrozsiahlejšie výskumy tohto druhu vo svete a právom získal doc. Podobovi medzinárodné uznanie. Najdôležitejšie však je to, že výsledky svojho výskumu iba nepublikoval, ale dokázal ich pretaviť do praxe tým, že sa rozhodujúcim podielom zaslúžil o zavedenie jódovej profylaxie u nás. Jeho práca priaznivo ovplyvnila zdravotný stav každého obyvateľa Slovenska.

Doc. Podoba sa významne angažoval aj vo vedecko-organizačnej práci a vo verejnej činnosti. Bol dlhoročným expertom Poverenia zdravotníctva a sociálne-zdravotného výboru SNR, dlhoročným členom výboru endokrinologickej sekcie Česko-slovenskej spoločnosti J.E.Purkyně. Stál pri zrode Slovenskej endokrinologickej spoločnosti a bol jej prvým a dlhoročným predsedom. Bol členom výboru Európskej tyreoidologickej spoločnosti, bol školiteľom mnohých vedeckých pracovníkov a lekárov a členom skúšobných komisií. Publikoval viac ako 250 vedeckých a odborných článkov, prednášal vo väčšine európskych štátov a v USA. Založil a dlhé roky viedol redakciu prvého endokrinologického časopisu v ČSSR – „*Endocrinologia experimentalis*“.

Za svoju vedecko-organizačnú a výskumnú prácu dostal doc. Podoba viacero verejných a odborných vyznamenaní, napriek tomu, že bol nestranníkom a nebol stúpencom predchádzajúceho politického režimu. Patria k nim Zlatá medaila SLS „*Propter Merita*“, Medaila J. Ev. Purkyně, Zlatá plaketa J. Jeseniusa SAV a najvyššie štátne vyznamenanie - Kríž prezidenta SR (2003), ako ocenenie jeho prínosu pre vedu a zdravotnícku starostlivosť.

S uznaním a vďakou treba vyzdvihnúť, že doc. MUDr. Julián Podoba, CSc. svoju bohatú vedeckú, pedagogickú a organizačnú prácu vykonával nezištne, pre rozvoj slovenskej medicíny a endokrinológie, pre zlepšenie zdravotného stavu a mentálnej úrovne slovenského národa, ktorého bol vždy verným synom. K týmto méтам viedol aj svoje deti, blízkych, spolupracovníkov a nasledovníkov.

Prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc.

(* 28. 6. 1919 - † 26. 10. 2007)

Prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc. sa narodil v Senici. Po gymnaziálnych štúdiách v Senici a Malackách sa prihlásil na Lekársku fakultu Univerzity Komenského, štúdium medicíny ukončil v roku 1944. Po promócii nastúpil na Chirurgickú kliniku Univerzitnej nemocnice v Bratislave, kde bol prednostom prof. Konštantín Čársky. Možno povedať, že chirurgii a najmä kardiochirurgii zasvätil prof. Šimkovic plné dve tretiny svojho plodného života. Aktívne pracoval takmer do konca života, aj po odchode do dôchodku (1990). Vedenie Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie

Ústavu kardiovaskulárnych chorôb (ÚKVCH) odovzdal svojmu nástupcovi, prof. Viliamovi Fischerovi, CSc. Základy chirurgie si prof. Šimkovic osvojil na Chirurgickej klinike LF UK v Univerzitnej nemocnici v Bratislave, vtedajšej vľajkovej lodi slovenskej chirurgie, pod vedením vynikajúceho a vzdelaného chirurga prof. MUDr. Konštantína Čárskeho, DrSc., žiaka prof. Kostlivého. Hrudnej a srdcovej chirurgii sa venoval od príchodu na novo založené pracovisko (1951) – II. chirurgickú kliniku Lekárskej fakulty, vedenú akad. Karolom Šiškom. Vedeckú hodnotu „CSc.“ získal v roku 1957 a „DrSc.“ obhájil v roku 1966. Docentom chirurgie sa stal v roku 1959 a univerzitným profesorom chirurgie v roku 1967. Mal zásadnú zásluhu na tom, že na Slovensku vznikla kardiochirurgia ako samostatný chirurgický odbor. Jeho obrovskou zásluhou bola konštrukcia originálneho slovenského prístroja pre umelý obeh krvi v spolupráci s doc. Dr. Ing. Jurajom Bolfom, CSc., ktorý pracoval v Laboratóriu meracích prístrojov SAV. Íšlo o modifikáciu prístroja podľa Lillehei-De Walla. V podniku Chirana Stará Turá sa vyrábala sériovo asi 20 rokov a všeobecne sa používal nielen v celom Československu, ale aj v Rakúsku, Poľsku a ZSSR (napr. Gruzínsko). Prístroj umožnil operácie na otvorenom srdci, čo výrazne posunulo dopredu vývoj srdcovej chirurgie u nás.

V období rokov 1968 – 1978 pôsobil prof. Šimkovic ako prednosta Chirurgickej kliniky Inštitútu pre vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF, predchodcu dnešnej Slovenskej zdravotníckej univerzity - SZU) v Déreovej nemocnici na Kramároch. V týchto rokoch prevzal aj funkciu hlavného chirurga Slovenska a po smrti prof. MUDr. Pavla Šteinaera, DrSc. (Martin) aj funkciu vedúceho Ka-

tedy chirurgie ILF. Stal sa zodpovedným za špecializačné štúdium v chirurgii na Slovensku. V období rokov 1967-1968 absolvoval niekoľkomesačný študijný pobyt v USA (Baylor University, Waco, Texas). Získané poznatky využil vo svojej práci na klinike, kde zaviedol veľa nových zlepšení. Pod jeho vedením sa v týchto rokoch doškolovali slovenskí chirurgovia (všeobecní aj hrudní, v tom čase aj srdcoví). Na chirurgickej klinike na Kramároch pracoval do konca r. 1978. V rokoch 1979-1990 bol prednostom Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie Ústavu kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave na Partizánskej ulici (ten bol založený na pôde II. chirurgickej a II. internej kliniky LF UK a FN). V tomto období bol, popri ďalšom rozvíjaní kardiovaskulárnej chirurgie, zodpovedný aj za špecializačnú prípravu v kardiochirurgii a cievnej chirurgii na Slovensku. V rokoch 1951-1990 (rok odchodu do dôchodku) sa pod jeho vedením, resp. za jeho podstatnej účasti uskutočnilo približne 5000 operácií srdca, 5000 výkonov na cievnom systéme, z toho 2000 arteriálnych rekonštrukcií. Publikoval viac ako 220 článkov v odborných lekárskejších časopisoch a bol autorom resp. editorom štyroch monografií. Vychoval viacero špičkových slovenských kardiochirurgov a cievnych chirurgov. Ich žiaci v súčasnosti vedú pracoviská srdcovej a cievnej chirurgie v SR. Jeho práce a osobný kontakt podstatne ovplyvnili myslenie a konanie nielen slovenských chirurgov (najmä kardiovaskulárnych), ale aj kardiológov a internistov. Bol členom početných domácich aj zahraničných odborných lekárskejších spoločností, veľmi aktívne pracoval v Čsl. spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie a po rozdelení ČSR v jej slovenskej nástupkyňi. V období rokov 1992-1995 bol prezidentom Spolku slovenských lekárov v Bratislave, nositeľom početných ocenení a vyznamenaní.

Profesor Šimkovic nadviazal vo svojej chirurgickej a vedeckej činnosti na dielo svojich učiteľov: vo všeobecnej chirurgii prof. MUDr. Konštantína Čárskeho, DrSc., v hrudnej a srdcovej chirurgii akademika Karola Šišku. Má veľkú zásluhu na pozdvíhnutí slovenskej kardiovaskulárnej chirurgie na medzinárodnú úroveň. Vypracoval sa na brilantného všestranného chirurga, ktorého devízou bola pružná operačná stratégia, správne rozhodovanie pri operačnom stole aj v najťažších situáciách. Opieral sa popri znalostiach klinickej chirurgie o svoje hlboké poznanie medicínskej teórie, najmä patofyziológie a vychádzal aj zo svojich skúseností a poznatkov z experimentálnej chirurgie, ktorej venoval mimoriadne veľa úsilia a voľného času. Vo svojej činnosti bol veľmi svedomitý a cieľavedomý. Bol to mimoriadne múdry a dobrý človek, vynikajúci kolega a priateľ, nositeľ vysokých morálnych a ľudských kvalít. Prof. Šimkovic vybudoval pevné základy slovenskej srdcovej a cievnej chirurgickej školy z ktorej čerpáme aj v súčasnosti.

Prof. MUDr. Pavol Šteiner, DrSc.

(* 28. 3. 1908 - † 4. 6. 1969)

Prof. MUDr. Pavol Šteiner, DrSc. sa narodil v Bratislave. Medicínske vzdelanie nadobudol na lekárskech fakultách v Prahe, Viedni, Paríži a Bratislave, kde promoval v roku 1932. Popri medicíne získal aj doktorát filozofie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1933). V období rokov 1934-1939 pracoval na Chirurgickej klinike prof. Kostlivého, kde získal chirurgickú špecializáciu (1938). V roku 1939 emigroval do Anglicka, tam aj nostrifikoval a do r. 1945 pracoval ako vojenský chirurg. Jeho odborné úspechy ako vedúceho pracovníka Traumatologického oddelenia St. Olave Hospital a neskôr Chirurgického oddelenia Mild End Hospital, viedli k tomu, že dostal titul člena Kráľovskej chirurgickej spoločnosti (FRSC).

Po návrate na Slovensko viedol Chirurgické oddelenie Štátnej nemocnice v Košiciach (1945-1946). Od septembra 1946 bol primárom Chirurgického oddelenia v Martine. Po vzniku samostatného Slovenského ústavu pre doškolenie lekárov v Trenčíne (1957) a vzniku samostatných katedrií základných medicínskych odborov, sa klinickou základňou pre doškolenie v chirurgii stalo chirurgické pracovisko v Martine. Dr. Šteiner založil Chirurgickú katedru Slovenského ústavu pre doškolenie lekárov (1957), čo bolo jednoznačne začiatkom systémového postgraduálneho vzdelávania v chirurgii (v súčasnosti zastrešeného Slovenskou zdravotníckou univerzitou). Päť rokov prebiehali špecializačné kurzy z anestéziológie, hrudnej chirurgie, ortopedie, urológie, plastickej a rekonštrukčnej chirurgie, neurochirurgie a detskej chirurgie pod vedením Katedry chirurgie. V roku 1961 sa dr. Šteiner habilitoval na docenta chirurgie. Po vzniku tretej lekárskej fakulty v Martine sa stal vedúcim katedry chirurgie, pričom od r. 1967 sa oddelenie zmenilo na Chirurgickú kliniku. Toto pracovisko viedol až do náhleho ukončenia života (1969). V roku 1967 dostal vysoké štátne vyznamenanie Rad práce, v tom istom roku obhájil doktorát vied a bol menovaný profesorom chirurgie (bohužiaľ deformáciou personálnych vzťahov v tej dobe sa jeho menovací dekrét dostal k príbuzným až po jeho smrti...).

Prof. Šteiner patril k zakladateľom slovenskej kardiochirurgie, ako prvý urobil plánovaný chirurgický výkon na srdci - komisurolýzu stenotickej mitrálnej chlopne (1953). V roku 1968 urobil prvú úspešnú embolektómiu z pľúcnej tepny v mimotelovom obehu na Slovensku. Pod jeho vedením martinské chi-

rurgické pracovisko vykonalo vyše 300 operácií srdca a veľkých ciev. Vychoval mnoho úspešných slovenských chirurgických osobností (Haninec, Chalupa, Chrenko, Junas, Mazuch, Media, Mikler, Palenčár, Pavlík, Slamen, Šajgalík, Zavarský, Zboja). Prof. Šteiner priniesol Kostlivého chirurgickú školu do Martina a prostredníctvom svojich žiakov aj do ďalších regiónov Slovenska. Jeho monografie „*Predoperačná a pooperačná starostlivosť*“ (1955) a „*Klinická fyziológia pre chirurgov*“ (1966), sa stali od svojho vzniku pre viac generácií chirurgov „krédom“ v ich chirurgických začiatkoch a pri príprave na atestačné skúšky z chirurgie. V odbornej časopiseckej literatúre uverejnil vyše 70 odborných prác, najmä z oblasti kardiochirurgie a resuscitácie, doma aj v zahraničí predniesol 54 odborných prednášok.

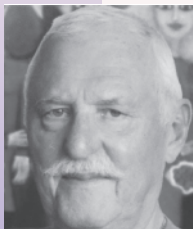
Prof. Šteiner bol vynikajúcim slovenským športovcom. Od roku 1929 bol celé desaťročie majstrom Československa v plávaní (voľný štýl), ČSR reprezentoval aj vo vodnom póle a aktívne sa zúčastnil olympijských hier v Amsterdame (1928) a Los Angeles (1932). Bol držiteľom titulu „*Zaslúžilý majster športu*“.

Spolupracovníci a široká lekárska verejnosť prechovávala k prof. Šteinerovi veľkú úctu, uznanie a obdiv. Vážili si ho za prístup k práci, rozsiahle vedomosti, chirurgickú erudíciu, ľudskosť, nadčasovosť a znalosť cudzích jazykov (plynule hovoril anglicky, nemecky, francúzsky, maďarsky a rusky). Ako prejav úcty a pripomenutia si zásluh veľkého a vzácného človeka, lekára, akým bol prof. Šteiner bola založená tradícia organizovania odbornej konferencie v Martine „*Šteinerov deň*“, ktorá pokračuje dodnes.

MUDr. Július Činčár

(* 13. 2. 1932 - † 19. 6. 2015)

MUDr. Július Činčár sa narodil v Michalovciach. Po absolvovaní štúdia medicíny pôsobil ako lekár v Čechách a na Orave. V roku 1964 sa presťahoval do Trenčína, kde žil až do smrti. Výtvarnému umeniu sa začal venovať už na strednej škole. Potom sa mu venoval ako autodidakt, ktorý verejne prezentoval svoje diela od osemdesiatych rokov 20. storočia. Tvoril v oblasti maľby, grafiky, kresby, plastiky, koláže, asambláže i knižnej ilustrácie, objektu a kombinovaných technikách.

Diela *Posledná večera*, *Trenčianske bosorky*, *Čo môže pán kráľ*, *Loď záchranu* i *Loď smútku*, *Bathory*, *Slovenské Vianoce*, *Punk Star*, *Žiletka* a mnohé iné dokumentujú jeho výtvarnú nápaditosť a svojráznu originalitu, ktorou sa výrazne odlišuje od mnohých iných umelcov.

J. Činčár namaloval stovky obrazov. Maľoval na všetkých možných miestach, v obývacej izbe, kuchyni, pivnici, v záhrade i na pracovisku zdravotníckeho zariadenia, kde určitý čas pôsobil ako riaditeľ. Námety a inšpirácie hľadal všade, napríklad aj pri počúvaní hudby z rozhlasu. Pieseň „Lady Karneval“ v podaní Karla Gotta ho inšpirovala k namalovaniu obrazu s dvojicou žien v karnevalových maskách. Tam, kde mohol maľovať, bol jeho ateliér, miesto jeho tvorivých hľadání, rozvíjania vlastných myšlienok, pokoja a meditovania nad večnými otázkami nad tým, kto sme, odkiaľ prichádzame, prečo sme a kam ideme. Jeden z kurátorov jeho výstavy v Trenčíne (Podušel, 2016) sa vyjadril „... v jeho obrazoch bojujeme s našou prítomnosťou, intrigami a zradou. Vzťahy medzi ľuďmi sú zašifrované v maliarskych kompozíciách s tematikou masiek, manéží i biblických námetov...“

Obrazy J. Činčára sú jeho umeleckou výpoveďou o vnímaní sveta, ľudských vzťahoch, radości, smútku, nádeji, tragédiách, osudoch a všetkého, čo ho zaujalo, čo vo svete jeho fantázie vzniklo.

Bol filozof, básnik, maliar a sochár v jednej osobe. Analýzám jeho tvorby sa venovali mnohí výtvarní teoretici, publicisti

a výtvarní kritici. Zomrel v Trenčíne vo veku 83 rokov.

Samostatne vystavoval v Trenčíne, Bratislave Augsburgu (Nemecko), Zlatých Moravciach, Pivnici (Juhoslávia), Piešťanoch, Cran Gevier (Francúzsko), Poľskej Bystrici, Mnichove (Nemecko), Žiline a iných mestách. Jeho diela sa nachádzajú v štátnych a súkromných zbierkach na Slovensku, Českej republike, Nemecku, Francúzsku, Belgicku, Holandsku a Veľkej Británii.

Bathory, olej, 2004, (MUDr. Július Činčár)

Beata, olej na lepenke, 1960 - 61
(MUDr. Július Činčár)

Karta - kráľovná a kráľ, olej, pastel, 2014,
(MUDr. Július Činčár)

*Golgota II. Otcé, prečo si ma opustil,
olej, 2008, (MUDr. Július Činčár)*

*Betlehem,
akvarel, 2010,
(MUDr. Július Činčár)*

Zaľúbenci, olejomalba, 1985, (MUDr. Július Činčár)

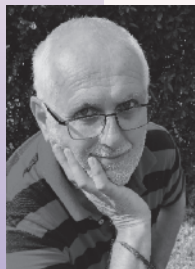
Na modro - Platys, akryl, 2012, (MUDr. Július Činčár)

Jasličky, kolorovaná kresba, 2009, (MUDr. Július Činčár)

MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.

(* 11. 2. 1954)

MUDr. Miloslav Dvorák, PhD. sa narodil v Nitre, maturoval na Strednej všeobecnej vzdelávacej škole v Nitre, po jej ukončení študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Promoval v roku 1978. Pred nástupom vojenskej prezenčnej služby pracoval na Patologicko-anatomickom oddelení vo Zvolene. Od roku 1979 pôsobil na Neurologickom oddelení v Levoči ako sekundárny lekár. V rokoch 1981-1991 pracoval v Horskej službe v Slovenskom Raji. Po absolvovaní atestácie I. a II. stupňa z odboru neurológie nastúpil v roku 1987 do funkcie primára oddelenia. Pod jeho vedením sa Neurologické oddelenie v Levoči vyprofilovalo na pracovisko so zameraním na vertebrologickú problematiku s modernými diagnostickými a liečebnými postupmi ochorení drierkovej a krčnej chrbtice. Svoje teoretické vedomosti, ako aj praktické skúsenosti zhrnul spolu s kolektívom autorov v dvoch publikáciách o drierkovej chrbtici: Neoperačná liečba diskopatií v lumbálnej oblasti a Kortikosteroidy v liečbe lumbálnych koreňových syndrómov. V súčasnosti pripravuje s kolektívom autorov ďalšiu publikáciu zameranú na ochorenia krčnej chrbtice. Od apríla 2007 pracuje ako primár na modernom Neurologickom oddelení v Spišskej Novej Vsi. Myšlienku o vzájomnej blízkosti a prelínaní neurológie a psychiatrie pretvoril spolu s českými kolegami do neuropsychiatrického kongresu, a tak sa každé dva roky neurológovia a psychiatri zo Slovenska a Čiech stretávajú v historickej Levoči. Protipólom jeho početných pracovných aktivít je jeho umelecké zameranie, ktoré začal u seba postupne objavovať a rozvíjať. V roku 1989 začal vyrezávať drevené sošky a malovať prvé obrazy, od roku 2003 je už jeho zbierka obrazov pomerne bohatá. Prvé kroky vo výtvarnej tvorbe boli usmerňované pod odborným a priateľským dohľadom skvelého akademického maliara Štefana Filepa z Košíc. Maľuje svet okolo seba, živú aj neživú krásu, inšpirujú ho miesta, ktoré navštívil, vlastné zážitky i vnútorné pocity. Nebojí sa sýtosti farieb, ani ich kombinácií, stavia na kultivovanej farebnosti, ktorá vyznieva poeticky. Jeho obrazy sú pestré, vyžarujúce pozitívnu energiu, inokedy striedmo svieže či smutne dramatické, citlivo zachytávajúce jeho bohatý vnútorný svet. Pôsobia hravo a sugestívne, vyjadrujú jeho životnú filozofiu a intímnu atmosféru kompozície. Za výdatnej pomoci prof. MUDr. I. Rektora, CSc. z Neurologickej kliniky Ma-

sarykovej Univerzity v Brne vystavil svoju tvorbu počas neurologického kongresu ako aj vo výstavných priestoroch kaplnky Nemocnice u sv. Anny v Brne. S podporou firmy GlaxoSmithKline vydal kalendár na rok 2006. V roku 2007 vydanie kalendára podporila farmaceutická firma Bayer Schering. V roku 2006 a 2007 bol v rámci podujatia "Harmónia duše" spoluautorom ne-tradičnej výstavy výtvarných diel pacientov s diagnózou sclerosis multiplex, ktorá sa konala v Základnej umeleckej škole v Levoči, ako aj v Galérii umelcov Spiša a v Spišskej Kapitule. Na jeseň roku 2006 mal samostatnú výstavu v Galérii umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi pod názvom "Svet mojimi očami" a v októbri 2007 výstavu obrazov v nemocnici v Šaci. Koncom roka 2008 mal samostatnú výstavu v Rožňavskej Galérii, poslednou výstavou v roku 2009 bola výstava spolu s Ľubomírom Repaským pod názvom Impresie Levoča. V tvorbe posledného obdobia dominuje farebnosť bez znakov maliarskeho technikárčenia. V mesiaci máj 2009 mal samostatnú výstavu Farebný svet v poľskom meste Bielsko-Biala a následne v rámci Slovenského dňa výstavu na zámku Krasieczynie. V roku 2010 vystavoval v NsP Šaca a v Barata galérii v Pezinku. V roku 2011 vystavoval v Slovenskom dome vo Varšave a srbskej Padine, v r. 2012 v srbskom Kulpine, následne v Novom Targu a Kežmarku, v roku 2013 mal výstavu v poľskom Janov- Lubelski a v Zakopanem. V r. 2014

výstava Stará Ľubovňa a Hniezdne. V r. 2015 samostatná výstava Zakopané, v r. 2018 výstavy v Srbsku zastrešené slovenským veľvyslanectvom - Niš, Miloševo, Pančevo, Nový Sad a Belehrad, V r. 2019 Prešov – vodárenská veža.

Špirála r. 2010, 60x60 (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

Strechy II. r. 2013, 80x80 (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

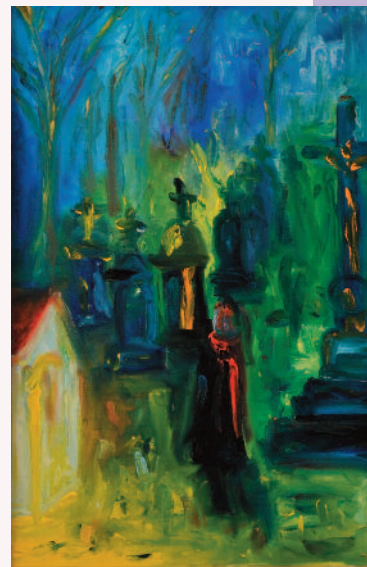
Žehra r. 2003, 30x60 (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

Prvý máj r. 2013, 80x80 (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

Zvěřený anjel r. 2015, 100x100 (MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)

*Nostalgia r. 2003, 40x60
(MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.)*

Dvorana slávy – kto si ju zaslúži?

Veď je ako kytica voňavých ruží,

je ako oslavná pieseň,

čo zaháňa tieseň

a žiari ako slnko na nebi.

Je ako oslavná báseň čo velebí

našu myseľ a srdce tiež,

je ako veža kostola,

z ktorej hlalol zvonov zavolá,

aby pohladil náš sluch.

Je ako dobrý duch,

ktorý ma poctil svojou návštevou.

Za uvedenie do Dvorany slávy SLS si dovoľujem
srdečne poďakovať

Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti
a uistiť všetkých, že si túto poctu hlboko vážim

Prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc.

Bratislava, 18. 9. 2018